

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNASŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt roka ... 1 " 20 " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
--	---	--

Svätý Štefan, prvý kráľ apoštolský Uhorska.

Krajinský sviatok svätíme dňa 20. augusta v Uhorsku. Nielen katolíci povinní sú deň tento švaťiť z nariadenia cirkve svätej rímsko-katolíckej, lež z naloženia zákonov svet-ských povinní sú ho svätiť všetci obyvatelia krajiny bez rozdielu náboženstva.

Cirkev svätá ustanovila deň tento sviatočný z príčiny tých prevelkých zásluh, aké si svätý Štefan rozšírovaním kresťanstva zadovážil a ohľadom na jeho veľké čnosti, pre ktoré vriadený je medzi svätých a vyvolených Božích. Zákonodarstvo svetské spatrovalo zase vo svätom Štefanovi po všetky časy zakladateľa kráľovstva uhorského a tak preto nariadené je zákonami svetskými svätenie tohoto dňa zo stránky všetkých obyvateľov Uhorska.

Z týchto dvoch ohľadov treba nám do povahy vziať účinkovanie svätého Štefana, prvého kráľa apoštolského Uhorska. On rozšíril vieru kresťansko-katolícku v našej krajine. Národy pohanské, ktoré vtedy nepriznávali sa ešte ku kresťanstvu, on priviedol na cestu pravdy. Pokrstený svätým Adalbertom, biskupom pražským, pečlivo bdel nad tým, aby učenie spasenia preniklo všetky národy jeho moci podriadené. Zavolať preto chýrnych

hlásateľov slova Božieho do krajiny, staval kostoly a kláštore, založil desať biskupstiev, všetky základiny svoje obdaroval bohato pozemskými statkami. I keď takto položil pevný základ svojmu kráľovstvu, poslal do Ríma biskupa Astrika ku svätému otcovi rímskému pápežovi s prosbou, aby jeho ustanovizne potvrdil. Svätý otec radostne potvrdil všetky ustanovizne a nariadenia Štefana a poslal mu korunu, aby sa dal za kráľa pokorunovať a kríž apoštolský, aby tento, keď bude pokorunovaný, na znak jeho horlivosti apoštolskej, pred ním ponášaný bol. Po návrate Astrika z Ríma Štefan dal sa za kráľa pomazať a pokorunovať a vstúpil do stavu manželského s Gizellou, sestrou svätého života cisára nemeckého Henrika.

Ako pokorunovaný kráľ. Štefan všemožne pracoval na upevnení kráľovstva medzi jeho ľudom a v tomto všetkým, tým najsvätejším príkladom predchádzal. Zvlášte miloval chudobu a neznal v tomto žiadnych hraníc, bo často i svoje vlastné rúcho dal chudobnému. Chorých a ubiedených osobne navštevoval, tešil a posilňoval. Po ťažkej dennej práci, akú svedomité panovanie sebou donášalo, útočisko svoje hľadal vo vrúcnych modlitbách. Zvláštnu úctu preukazoval preblahoslavenej Panne Marii. Tejto odporúčal svoje kráľovstvo a vyvolil ju za jeho Patrónku.

Štefan Rakovszky,
podpredseda snemu a kresťanskej ľudovej strany.

Ku cti Panny Marie vystaviť dal skvostny chrám v Stolnobelohrade. V Jeruzaleme, v Ríme a v Carihrade vystavil kláštore.

Takto účinkoval svätý Štefan, prvý kráľ apoštolský Uhorska, ako zakladateľ a rozširovateľ pravej viery Spasiteľa v svojom kráľovstve. Boh ho požehnal jedinkým synáčkom, ktorému pri svätom krste dali meno Imrich. Knieža Imrich vychovaný bol pred očima svojho kráľovského a svätého života otca. Svätý Štefan vlastnoručne napísal mu viacej dobrých rád, ktorých sa mal v živote svojom držať. Tieto boli medzi iným: aby Imrich vieru katolícku vždy stále zachovával, zmužile zastával a po celej krajine rozširoval; kňazstvu aby preukazoval zodpovednú úctu a poslušnosť; aby miloval poddaných svojich; modlitbu svoju aby horlive vykonával; ku chudobným a ubiedeným aby bol milosrdným a dobrodejným; spravodlivosť aby náležite vysluhoval a vo všetkých nehodách ochotne podroboval sa prozreteľnosti božskej. Knieža Imrich nemohol dlho nasledovať tieto sväté rady, bo ho Boh v mládeneckom veku ku sebe povolal. Nevýslovnú bolesť cítil nad touto ztrátou svätý Štefan, väčšia však, než žiaľ tento, bola jeho trpezlivosť a pokora, s ktorou odovzdal sa úplne do najsvätejšej vôle Boha Otca všemohúceho.

Svätému životu prvého kráľa apoštolského úplne zodpovedalo aj jeho panovanie. Založil on nielen kresťanstvo v Uhorsku, lež je on spolu aj zakladateľom kráľovstva uhorského. A aby kráľovstvo toto nebolo podrobené zmenám časov, položil ho na základ zákonov, zložených v čistom duchu kresťanskom. Zákony, zakladajúce sa na kresťanstve a z neho vyvierajúce, sú základom hmotného blahobytu každého kráľovstva. Toto vedel svätý Štefan, prvý kráľ apoštolský, preto hľadel, aby kresťanské zákony jeho celý život verejný presiakly. Spravodlivosť a pravdu i sám osobne prísluhoval. Poddaní jeho v bár akej záležitosti mali vždy prístup ku nemu.

Nasledovania hodným príkladom je svätý Štefan, prvý kráľ apoštolský, každému obyvateľovi Uhorska. Povinnosťou je teda každého deň 20. augusta slušne svätiť nielen ako cirkevný, lež aj ako sviatok krajinský.

Ako mimoriadne vynikal svätý kráľ apoštolský nad druhými, to dokázal v posledných okamženiach svätého života jeho. Ako sa mu blížila

hodinka smrti, po prijatí svätých sviatostí povolal dal k sebe biskupov a v kráľovskom paláci prítomných veľmožov krajiny a napomínal ich aby žili v kresťanskej láske a svornosti, aby spravodlivosť náležite vysluhovali, aby boli stáli a vytrvalí vo svätej viere a aby jedine túto pravú vieru Krista Pána zmužile zastávali a bránili a všade ju čím viac rozširovali. A obrátil potom svätý kráľ zrak svoj k Bohu a k obrazu Matky Božej a preriekol nasledovne:

«Tebe, ó Kráľovno nebeská a pod Tvoju ochranu odporúčam cirkev so všetkými biskupami a s celým jej kňazstvom a celú krajinu s celým jej predstavenstvom a s celým jej obyvateľstvom. Predovšetkým ale odporúčam Ti moju dušu».

Takto zomrel sväte ako žil, svätý Štefan, prvý kráľ apoštolský Uhorska.

Polní robotníci a stroje žatvy.

Stroje ku žatve sa snád v žiadnom roku tak veľmi nemoznožily v krajine, ako práve teraz. Príčinou toho je, že tie stroje v poslednej dobe nad všetko očakávanie sú zdokonálené, lež zvláštnou príčinou toho sú aj sami poľní robotníci.

Zavedenie každého nového stroja ide počiatocne na šdodu istej triedy obecnstva. Povážme len železnice. Koľko furmanov vyšlo kroz tieto na mizinu, zvlášte na horných stranách, kde predtým od prastarých časov celé dediny len z furmanky žily. Alebo povážme stroje na mlatbu. Celé pokolenia žily na horných stranách tak rečeno len z mlatby. Koľko tratia mlatici strojmi na mlatbu, to oni najlepšie vedeli by uďať. Z toho však nenasleduje, že sú parostroje buď pri železničiach, buď v inom obore zkazonosné a preto zatratenia hodné. Železnice mimoriadnym spôsobom pozdvihly obchod a premáýku ako po celom svete tak aj v našej krajine, pri tom ale i nesmierne mnoho ľudu každej vrstvy obyvateľstva poskytujú istého a hojného výrobku. Zarovnak stroje na mlatbu na škodu sú síce mlatcom, lež k tým väčšiemu osohu hospodárom, ktorí tymito strojmi obyľie v krátkom čase vymlátia a po žatve o niekoľko dní, najviacej behom niekoľko týždňov, hneď aj predať môžu.

Čo má za budúcnosť stroj ku žatve? Podotknúť tu treba, že tieto stroje teraz už na toľko sú zdokonálené, že obyľie nielen žnú, lež ho hneď aj shrabujú a spolu aj v snopy viažu. Vzdor tomuto veľkému zdokonáleniu gazdovia ostíchali sa doposiaľ stroj tento upotrebovať. Nie preto, že sú drahé, bo stroje na mlátenie sú tiež drahé, ba o mnoho drahšie a tieto gazdovia vôbec už upotrebujú. Prečo gazdovia do teraz vyhýbali strojom ku žatve, to má dvojakú príčinu. Za jedno gazdovia ťažko ľúčia sa so starými obyčajmi. Ako pracovali starí dedovia a

pradedovia, tak pracuje najradšej aj terajšie pokolenie hospodárov. Za druhé, gazdovia dobre vedia že pri žatve široké vrstvy robotníctva dorábajú si vyživenia. City ľudskosti primaly ich k tomu, aby tento ľud s jejich rodinami nepozbavili každodenného chleba.

Teraz však zdá sa, že sa časy aj v tomto ohľade menia. Ženci vôbec vo veľkých hospodárstvách uzavreli smluvy, kontrakty, v ktorých opísané boli podmienky, za aké žatvu prevezmú a ustálená bola mzda, ktorú za vybavenú prácu dostanú. Kým sa ženci týchto smlúv držali, bolo všetko v poriadku. Nesvedomí buriči a agenti, ako keby boli závideli túto mzdu poľným robotníkom, pobúrili ich na veľa stranách Dolniakov, aby sa nedržali uzavretých kontraktov, aby zložili kosy a aby od majiteľov žiadali vyššiu mzdu. Na stá a stá nešťastných poľných robotníkov dalo sa naviesť židovským agentom a vstúpili do štrajku. Ak hrozné následky malo toto pre poľných robotníkov, v prítomnosti to vidíme z nasledujúceho:

Na území stolice Csanád v sedemnásť panstvách 260 robotníkov odsúdili do väzenia pre zlomenie kontraktu. V stolici Torontál pozbavili práce a uväznili 364 robotníkov. V stolici Temes odsúdili do väzenia 156 robotníkov. V stolici Vas ostali robotníci v siedmych panstvách bez práce. V stolici Győr odsúdili 351 robotníkov, v stolici Heves 257 robotníkov, v stolici Szatmár 375 robotníkov, v stolici Szabolcs 170 robotníkov, v stolici Barana 64 robotníkov, v Mindszente hlavný slúžny behom niekoľko týždňov musel úradne zakročiť proti 918 žencom. Sú to hrozné objavy. Doma úzkostne očakávaly rodiny žencov, otcov, že donesú chleba na zimu. Zima je dlhá a očakávaný otec ani chleba nedonesie, ba ani len sam domov prísť nemôže. bo je pre zlomenie kontraktu uväznený, slobody pozbavený.

Toto je dielo tých nesvedomitých agitátorov socialdemokratických, ktorí ľud po všetkých stranách búria. O to sa nestarajú, či tento úbohý ľud cez zimu hladom vymre.

Toto hrozí však poľným robotníkom v prítomnosti. Aký osud ale očakáva ich v budúcnosti? Po takýchto skúsenostiach panstvá a hospodári ťažko sa odhodlajú s poľnými robotníkmi kontrakty robiť na žatvu. Zaopatria si stroje. Pred desiatimi rokami bolo sotva niekoľko sto takýchto strojov v krajine. Včul ich je už na tisíce. Jestli ale štrajky poľných robotníkov neprestanú, ženci celkom prídu o svoj chlieb. Čo ale potom?

Svrchovaný čas je, aby poľné robotníctvo nahliadlo, že najväčší nepriatelia jeho sú tí nesvedomí agenti, čo ho ku štrajkom zvädzajú. Nie týchto má poslúchať ľud a nie týmto podobných vodcov falošných, ktorí novinami a prázdnyimi rečami v shromaždeniach búria ho proti triede majetných a proti cirkevným a svetským vrchnosťam.

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasíť s touto stranou!

O priemyselníkoch.

Úlohou kresťanskej ľudovej strany je zaoberať sa s každým stavom spoločensva. Nie posledný, lež základný stav spoločensva sú malí priemyselníci. S týmto treba sa teda zvlášte zaoberať. Bo je to ten stav, ktorý liberáli celkom zhubili a na vnivoč uviedli a ktorý pritomne živí bez všetkej ochrany a podpory. Volakedy mali priemyselníci podporu a ochranu vo svojich cechoch.

Cechy od stredoveku až do devätnásteho storočia veľký význam mali v spoločenskom, hospodárskom a politickom živote priemyselníkov. Boli oni pevnosťou, ktorá obránila jejich záujmy a títo dotedy sa mali dobre, zakaiaľ mali cechy. Liberalizmus však netrpí, čo je kresťanské a čo nemá pôvod od židov. Tak sa stalo aj s cechami, tieto zanikly a nastala sloboda. Ako čo by boli povedali, čo tam po statočnom priemysle, švindľuj ako chceš, čo má štát do toho. A po cechoch nastal slobodný priemysel, toto ukrutné švindľerstvo. V nemeckej ríši zaraz zbadali zlé následky nestatočnej konkurencie a už roku 1883. uviedli do života nový priemyselnícky zákon a ponevadž ani tento nebol k prospechu priemyselníkov, zákonodarstvo dvarazy ho zmenilo, takže on podobá sa ku ústrojnosti cechov. No s našim zákonom nič sa nestalo, je neporušený a dovoľuje tie najväčšie švindľerstvá. A aby mali špekulanti slobodný priestor k lúpeži, liberáli podrobili priemysel pod dozorstvo kupeckých obchodných komôr. Prečo nenie tu oddelený priemysel od kupectva? Prečo nemá osobitné dozorstvo? Čo robia za priemyselníkov tie kupecké komory? Veď každý remeselník platí na ne osobitnú daň. Rád bych vedel, kedy a kde bránili záujmy remeselníkov? Prečo nenie v ministeriume obchodu zvláštny personál, ktorý zaoberal by sa so záležitosťami priemyselníkov? V druhých štátoch majú sa na koho remeselníci opierať a u nás? O zobračku palicu. Aj z tohoto vidno, aki múdri ľudia riadili našu krajinu za toľké roky. V nemeckej ríši priemyselnícka komora vyšle údov svojich a títo zskúmajú dielne, pomery remeselníkov a bedlia, aby zákon o priemysle prísne bol prevedený. Títo aj poučajú remeselníkov. U nás nič nenie z tohoto praktického nariadenia, preto upáda malý priemysel a preto bohatnú švindľeri.

Veľký priemysel — ako známo je — vždy je v prednosti a tak utlačí malý, ktorý nie je vstave s ním krok držať. Veľký priemyselník pracuje s mnohými pomocníkmi. Má kapitál a úver. Kdežto malý remeselník nevie sa pohnuť, lebo nemá peňaží a požičku len na veľký interest dostane. S dlžobou začať a mať pritom kundšaftov, ktorí neplatia, to je hotová smrť. Či nenie tomu tak páni majstri?

Tomu nedá sa odpomôcť, aby každý malý priemyselník mal kapitál, ale aby dostal lacnú požičku, v tom na pomoc sú mu úverkové spolky. Malí priemyselníci majú na ne nevyhnutelnú potrebu, teda zakladať ich je treba. V Nemecku na všetky strany majú takéto pomocné spolky. Mimo toho sú tam aj cech-banky, ktoré so štátnou podporou pomáhajú na úver utisnutým remeselníkom.

U nás spolky pomocné len detský vek majú. Nieto dostatočných vodcov. Ľud nedôveruje v nich a majú oni veľa nepriateľov najmä medzi židmi.

Veľký priemyselník aj tovar kúpi lacno, lebo platí s hotovým grošom a tak dostane ho neraz o 20—25 percentov lacnejšie, ako ten, ktorý podrobne kupuje. Cudzozemskí priemyselníci aj v tomto ohľade si pomôžu, lebo sa spolčia, utvoria spolky surového tovaru, t. j. za spoločné peniaze kupujú tovar vo veľkom kvantume a potom delia sa s ním. Tak by mali robiť aj naši remeselníci, veď to urobí veľké peniaze, čo by takto pri tovare zgazdovali. Známa vec, že fabrikant má dvojakú cenu: «en gros» a «detail». Aj ten radšej predáva vo veľkom a nešahuje tie percentá, ktoré dá odberateľovi.

Veľký priemyselník s mašinou chytřejšie a tak aj lacnejšie pracuje. Malý remeselník mnohokrát ani túto prednosť nepožíva, ba ani nechce, preklínajúc stroj, akoby smrteľného nepriateľa. Sú mestá, kde mali remeselníci spoločne kúpiť mašiny, ich v jednej miestnosti postavia a spoločne potrebujú. Tiež výborná pomoc. Osna-bruckskí stolári (35 údov) pri takomto hospodárení už v druhom roku vedeli vyše 15.000 korún čistého výnosu preukázať. V nemeckej ríši roku 1903. bolo 91 takýchto spolkov.

Veľký priemyselník má sklady a zariadi krásne výklady v najobeznejších uliciach. Známa vec je, že takéto výklady veľmi vábajú obecenstvo. Malí priemyselníci mali by spoločne zariadiť veľký sklad a tam predávať svoje výrobky. Šlo by to aj u nás, lenže my nie sme takí obratní a vtípní, ako na pr. Nemci. Nenie dosť bedákať, lež pracovať treba. Tak veru páni priemyselníci. Nie sa všetkému vina židáci, lež často aj vy sami. Nemajte za zle, že som pravdu povedal. Dobrá rada hotový groš a ja veru doprajem vám nie groš, ale dukát. Spolky sú vám treba. Zakladajte ich a tak budeme mať kresťanských kupcov a kresťanský priemysel.

(Dokončenie nasleduje.)

Štefan Rakovszky.

Vodcovia kresťanskej ľudovej strany vynikajú všetci hlbokým presvedčením náboženským a nezkalnou láskou ku vlasti a ľudu kresťanskému. Do radu jejich so všetkým právom patrí aj podpredseda ľudovej strany a snemu, ablegát volebného okresu Csorna: *Štefan Rakovszky*.

Štefan Rakovszky narodil sa vo Viedni dňa 16. júna roku 1858. Štúdiá odbavil v Prešporke. Venoval sa z počiatku vojanskému stavu, ktorý však pre chorľavosť musel opustiť a cez dlhší čas cieľom vyzdravenia prinútený bol zdržovať sa v Taliansku. Domov sa navrátiac, len skoro celý podiel bral na pohyboch opozície v stolici liptovskej. Kresťanská ľudová strana od založenia jej nemala vernejšieho člena a zmužilejšieho bojovníka, ako jej je Štefan Rakovszky. V tých neblahých časoch, keď cirkevné politické pohyby vyhodené boli na povrch verejného života, bol on tým najoddanejším zastupiteľom katolíckej cirkve a kresťanstva. Roku 1896. vyvolený bol po prv

za ablegáta a len skoro stal sa hlavným rečníkom kresťanskej ľudovej strany v parlamente. V delegáciách zastával vždy opozicionálne stanovisko svojej strany a roku 1899. podpísal v mene jej uzavreté paktum s vládou Kolomana Szélla. Pri voľbách roku 1901. vyvolený bol vo dvoch okresoch za ablegáta. Podržel si okres Csorna a tento zastupuje po dnešný deň. Roku 1903. vyvolený bol za podpredsedu kresťanskej ľudovej strany. Laňajšieho roku vo februári a tohoto roku v apríli pri sriadení parlamentu vyvolený bol za podpredsedu snemovne. Vo výkonnom výbore spojených stránok opozície vynikal pri každej príležitosti ostrým vtípom politickým a osobnou odhodlanosťou. Začiatkom minulého roku jeho veličenstvo kráľ vypýjal si jeho mienku o potitickom rozpoložení krajiny.

Štefan Rakovszky, ako podpredseda kresťanskej ľudovej strany a podpredseda snemovne v každej otázke zastáva práva a záujmy kresťanského ľudu. Je on verný syn vlasti a náboženského presvedčenia katolíka. Ľud kresťanský nemôže si želať odvážnejšieho priateľa, ako mu je Štefan Rakovszky.

POLITICKÉ CHÝRY.

«Siedme nepokradneš».

Odvolávali sme sa na toto prikázanie Božie, ako daktorí o tom písali a v sneme hovorili, aby odobrané boli cirkevné majetky. Verejne sme na to poukázali, kde to vedie a čo má za následky takáto politika včul, keď ľud jednotajne búria proti kresťanstvu. Nepriatelia naši vtedy to povedali, že oni len to chcjú, aby štát odkúpil majetky cirkevné. Nepriatelia katolíckej cirkve všade, kde neopovážili sa s olúpením cirkevných majetkov verejne vystúpiť, falošne vždy to udávali, že oni len to chcjú, aby štát zňal z pliec cirkve veľké jej farchy. Tak to robili nepriatelia kresťanstva vo Francúzsku a zároveň aj v Taliansku. Týmto spôsobom tak ďaleko prišli katolíci na pr. vo Francúzsku, že si teraz svoje vlastné kostoly do árendy musia vziať od štátu. Pánu Hodžovi sa vôbec nečudujeme, že on takúto politiku vyznáva, bo on to už dostatočne dokázal, že je on proti jestvujúcemu štátnemu a spoločenskému poriadku, že nesmiernou nenávisťou preplnený je proti cirkvi katolíckej a žeby on túto katolícku cirkev — jestli možno — silou-mocou najradšej

vykynožil. My len povinnosť našu vyplňujeme, keď poukazujeme na konečné ciele takejto politiky. Tu hľa! vyslovujeme sa ešte zreteľnejšie o tom zamýšľanom olúpení katolíckej cirkve. Keď dakto majetok cirkve alebo bárs koho druhého, či za peniaze, či bez peňazí *proti vôli* majiteľa odoberie, to je proti právu božskému a ľudskému. Toto nikdy nikde robiť neslobodno. A keď sa to dakde stane, nemôže to mať iného mena, ako že je to *lúpež*.

To hovoria, že za tie majetky peniaze dajú, lež dakomu majetok proti jeho vôli odobrať a za to mu tiež proti jeho vôli peniaze chcieť nanútiť, je zároveň proti právu božskému a ľudskému. K tomu kto nás môže o tom ubezpečiť, že tie peniaze alebo štátne papiere podržia jejich hodnotu? Veď sa to už v nejednom štáte stalo, že papierové peniaze alebo štátne papiere takrečeno cez jeden deň celú jejich hodnotu utratili. Spočítajme len koľko ľudových, stredných a vyšších škôl, koľko sirotárov, nemocníc, ústavov ku ochrane chlapcov a dievčienec koľko lazaretov udržiava cirkve. Následkom zhabania cirkevných majetkov z týchto dobrodejných ústavov by skoro nič neostalo. Koľko učiteľov, profesorov je v krajine zo svetského a reholného kňazstva, ktorí blahonosne účinkujú v školách z cirkevných majetkov vydržovaných! Keď cirkevné majetky zahynú, sotva zostane jedna stredná škola. Ešte aj štátne a obecné ústavy majú značné podpory z cirkevných majetkov. Na poli kresťanského milosrdenstva ktože účinkuje tak blahonosne, ako údovia tých rádov reholných mužského a ženského pohlavia, ktorí bezzistne, s opravdovým sebazaprením vo dne v noci a bez rozdielu vierovyznania opatrujú chorých v štátnych a obecných nemocniciach. Tu sú na príklad milosrdné sestry sv. Vincenta. Len v hlavnom meste vo všetkých špitáloch účinkuje ich 800. A ako v hlavnom meste účinkujú a jedine z lasky k Bohu a blížnemu obetujú sa tomu najťažšiemu povolaniu na svete, tak ich vidíme po všetkých krajoch krajiny vyučovať chudobnú mládež v školách a pri postelách ťažkonemocných a opustených. A všetky tieto obetovavé duše vychádzajú z tých ústavov, ktoré vydržávajú cirkevné majetky. S opravdovou obetovavosťou a oddanosťou opatrujú chorých bez rozdielu a opatrujú svedomite aj spoluveriacich pána Hodžu a aj jeho súdruhov socialdemokratických. Skoda je

teda o týchto veciach nerozmyslene vyprávať! Ostatne ale, keď cirkve o majetky jej olúpia, kto bude mať z toho osoh? Židia! V časopisoch našich sme už často vykázali, koľko majetkov nakúpilo židovstvo v jednotlivých stolicach po celej krajine od chudobných ľudí, malých a stredných hospodárov, ba aj od veľmožov. Nemohol sa doposiaľ proti židovstvu udržať chudobný človek, malý a stredný hospodár, ba ani veľký páni. Prítomne ale židovstvo vrhlo sa celou mocou na zakúpenie pozemkov. Po daktorých krajoch celej pol stolice nachodí sa v rukách židovstva. Jestli cirkve olúpia o jej majetky, tak aj tieto potom prejdú do rúk židovských. Vtedy ale dľa politiky pána Hodžu čo budeme robiť?

Ostatne dľa učenia svätej viery našej základom života je osobný majetok a rodina. Ani jednu, ani druhú základnú podmienku túto života nemožno beztretné zklátiť. Jestli to urobia a majetky cirkevné zhabú, proti jej vôli ju o ne olúpia, vtedy je to *lúpež a krádež* a smutné následky takehoto zločinu nevystaly doposiaľ v žiadnej krajine, kde ho zpáchali ľudia od Boha a viery odpadlí.

Vždy tú istú nôtu.

Jednostajne hrajú tú istú nôtu, keď pišu zase o nás nasledovne: «O vieru, spásu našu sa nestaráme, ale o maďarizovanie a to i slovom Božím, sama kresťanská v Uhorsku jestvujúca strana politická všemožne starosť vynáša» atď. — Na million razy sme sa už osvedčili, že kresťanská ľudová strana nežiada násilné maďarizovanie a zatracuje ho, keď sa ono buď v kostole, buď v školách prevádza. Vzдор tomu však jednostajne tak hovoria o nás. Či je to spravodlivosť?

O úlohách vlády.

Minister osvety gróf Albert Apponyi vyslovil sa pred zprávodajcom viedeňského časopisu «Die Zeit» nasledovne a úlohách vlády: «Potrebné je, aby vláda parlamentárne prázdniny k tomu použila, aby sostavila váhnu svojho dosavadného účinkovania. Ja pravdepodobne okolo 10. alebo 12. septembra prídem do kruhu svojich jászberénskych voličov, aby som im rozpovedal stanovisko vlády. Ponevác ministerstvo, čo treba vždy ohlasovať, je len priechooné, môže iba po istú dobu žiť a sotva bude vyše dvoch rokov trvať. Konštitucionálne pomery znova nastúpily; čím terajšia priechná vláda splnila jednu zo svojich úloh. Teraz treba splniť ešte aj druhú hlavnú úlohu, totižto zaviesť všeobecné volebné právo, čo sa behom budúceho roku tiež stane. Vláda sa nedá nútiť ku nerozmyslenej prenáhlenej práci, z druhej strany ale nebude bez potreby preťahovať potrebnú reformu volebného

práva. Jakkáľhľe nový zákon o volebnom práve bude sankcionovaný, prichodná vláda ztratila právo jestvovania, musí sa započat nová doba».

Kedy budú assentírky?

Minister honvédstva vydal nariadenie, dľa ktorého najbližšie assentírky vydržiavané budú od 10. októbra do 30. novembra. Vzhľadom na to, že termin je krátky, pri assentírkach platné budú tie isté poriadky, dľa ktorých sa už pri minulých assentírkach pokračovalo.

Kontrollné shromaždenia vystanú.

Minister honvédstva upovedomil právomoknosti, že kontrollné shromaždenia mužstva v rezerve toho roku vydržiavané nebudú, ale rezervní dôstojníci musia sa na kontrollné shromaždenia dostaviť.

K obmedzeniu vystahovania.

Gróf Julius Andrássy, minister vnútra, najbližšie upraví obežník na podžupanov všetkých stolíc. V tomto obežníku ich vyzve, aby mu predostreli zprávy potahujúce sa na zárobkové pomery ľudu, z ktorých možno uzatvárať na príčiny vystahovania sa. Minister vnútra všetko možné spraví, aby vystahovanie prekazil. Minister vidí, že je už tu čas, aby vystahovanie obťažil, tak ale, aby osobná sloboda a právo slobodného sfahovania neboly urazené. Behom jasene svolá zvláštnu poradu, na ktorú pozve zástupcov právomocností, zástupcov obchodných a priemyselných kruhov, taktiež aj zástupcov všetkých odborných kruhov. Na tejto porade rozpovie minister vnútra plány, pomocou ktorých mieni vystahovanie zamedziť.

Nové zákony.

Úradný časopis uverejnil snemom odhlasovaný a kráľom sankcionovaný X. zák. čl. z roku 1906. znejúci o finančnej konvencii medzi Uhorskom a ostatnými krajinami koruny svätostefanskej a XI. zák. čl. z roku 1906. o dočasnom zamestnaní sudcov a kráľ. fiškáľov v ministerstve pravosúdia.

Z CUDZOZEMSKA.

Srbsko.

Viedeňský časopis «Zeit» na základe jedného zimúňskeho telegramu sdeľuje chýr, že postavenie Pašičovej vlády je otrasené. Ministerský predseda Pašič tieto dni vrátil sa do Belehradu z Ribarskej Banje, kde kraľovi Petrovi referoval o rozpoležení. Súvisle s týmto viac belehradských časopisov píše, že kráľ Peter netajil pred

ministerským predsedom, že vôbec nenie s ním spokojný. Kráľ najmä pre otázku objednávky kanónov a pre zápletky nastavšie následkom colnej vojny nenie spokojný s Pašičom. Sebadržanie vlády ináče poklátilo dôveru aj u prívržencov Pašičových a ponevác tú obrovskú škodu, ktorú majú zo dňa na deň srbskí kupci a roľníci pre hraničný zátvor, vždy väčšmi citiť, postavenie Pašičovej vlády vôbec považujú za otrasené. Ba už aj celkom verejne hovoria, že ministerpredseda Pašič sa pred skupštinou ani neukáže.

Španielsko.

Katolíci žili vo Španielsku od istého času v pokoji. Nová liberálna vláda zamýšľala však španielskemu snemu predostreť predlohu nového spolkového zákona. Táto predloha namierená má byť proti kongregáciám. Katolíkov očakáva vo Špantelsku zaiste taký osud, ako vo Francúzsku, liberáli sú všade jednaki.

Rusko.

Medzi najnovšími chýrami z Ruska bol ten najväčnejší, že cár zamýšľala zadakovať, bo sa vraj veľmi nalakal. A čoho sa tak veľmi nalakal? Snáď toho, že od nového roku vyvandrovalo z Ruzka stokrátisíc židov? Toho sa nenalakal a preto, ako to i samé židovské noviny píše, i naďalej ostane cárom. Ako ostatne židia a socialdemokrati v Rusku pracujú, to vidieť z nasledujúceho jejich osvedčenia, ktoré jejich lístok «Robotník» takto uverejňuje: C. K. R. P. P. S. (Centrálne komité revolucionárne polskej strany socialistickej) dáva na známosť:

1. Dňa 28. júla bojovná organizácia našej strany napadla vlak varsavsko-viedeňskej železnice a vzala z neho 166.369 rublov a 55 kopejok štátnych peňazí. Účastní boli pri tom 15. druhovia a dvaja vodcovia. Znaky sme si dali trúbami. Počas našej roboty viala na vlaku červená zástava s nápisom C. K. R. Ranených a usmrtených nebolo. Peniaze odoslali sme pokladnici strany.

2. Dňa 28. júla naša bojovná organizácia napadla železničný vlak dráhy Herby-Czenstochau. Súčasnilo sa pri tom desať druhov. Po prvom neškodlivom výstrele zo stránky druhov, oborili sme sa na vlak sprevádzajúcich vojakov, aby sme im zbraň odobrali. V tom okamžení padol výstrel zo susedného oddielu a zronil jedného nášeho druhu. Na to povstal boj, v ktorom zabili sme päť vojakov, dvoch generáľov a jedného obersta. Vzali sme 6000 rublov, ktoré sme odovzdali pokladnici strany.

Takto vyzerajú socialdemokrati dľa jejich vlastého osvedčenia.

Bulhari a Gréci.

Nepriateľstvo medzi Buharmi a Grékmi ešte vždy trvá. V meste Ankialo, kde bývajú zračša Gréci, dňa 12. augusta vydržiavali ľudové shromaždenie namerené proti Grékom. Na shromaždení prítomné bolo veľa ľudu aj z okolia. Tamojší Gréci, ktorí vydržiavanie toho shromaždenia chceli prekaziť, napadli demonštrantov puškami, na čo sa vyvinul krutý, za viac hodín trvajúci zúrivy boj.

V bitke mnohí padli mŕtvi a mnohí boli ranení. Mesto na štyroch mestách podpálili. Z Burgasu šly do mesta vojenské čaty.

Konštitúcia v Perzii.

Perský šach dal svojmu ľudu ústavu. Šach v manifeste osvedčuje sa, že cieľom napomoženia blahobytu a vývinu svojho ľudu odhodlal sa, že pri uskutočnení potrebných reforiem žiada aj spoluúčinkovanie ľudu. Preto svolá snemovňu vyslancov, v ktorej budú kniežatá, vyššie kňazstvo a členovia aristokracie, ďalej kupci, priemyselníci a zastupitelia iných spoločenských tried. Snemovňa po svolaní radí sa bude o otázkach, týkajúcich sa spravovania krajiny. Vyslanci budú vo veľkej miere požívať slova. Uzavretia snemovne veľvezír predostre šachovi a keď uzavretia šach potvrdí, stanú sa zákonmi.

Anton Sujánszky †.

1815—1906.

Po tichom zkonávaní jedného týždňa zomrel dňa 13. augusta o 2. hodine po polnoci Anton Sujánszky, titulárny biskup, veľkoprépošť hlavnej kapitule ostrihomskej a významný básnik a spisovateľ cirkevný. V 91-om roku veku svojho v Pánu zosnulý behom celého účinkovania svojho verejného, ako človek a kňaz vynikal zvláštnymi cnosťami. Pozornosť ducha svojho obracal na všetko šlachetné a nebolo užitočnej veci verejnej, ktorú by on dľa svojich síl nebol podporoval. Staval a opravoval kostoly, ku sláve Božej budoval oltáre a pri tom ku podpore chudoby venoval každoročne 4000—6000 korún. Dobrotivá duša jeho prejavila sa zvlášte pri zostavení jeho poslednej vôle. Dal na školu katolícku komáromskú 20.000 korún, na učiteľov katolíckych ľudových škôl ale 10.000 korún, na kostol budapeštianskych Karmelitov 3000 korún, na kostol budapeštianskych Lazaristov 3200 korún, na «Kolos» špitál v Ostrihome 1000 korún, farám budapeštianskym, taktiež fare komáromskej a novozámskej dal každej po 2000 korún ako základiny. Základiny učené k dobrodejnému cieľom prevyšujú 100.000 korún. Vezmeme-li k tomu jeho osobnú dobrodejnosť, ktorú pri zostavení poslednej vôle preukázal, to s dobrým svedomím môžeme povedať, že najmenej 150.000 korún obetoval na oltáre lásky k utrápenému človečenstvu a ku sláve Božej.

Anton Sujánszky narodil sa dňa 15. augusta roku 1815. Za kňaza vysvätený bol dňa 29. septembra r. 1838. Ako kaplán účinkoval v Komárne, z kadiaľ o krátky čas preložený bol na faru v Leopoldove v Budapešti. Roku 1854. vyvolený bol za farára v Jozefove v hlavnom meste. Roku 1863. vymenoval ho jeho veličenstvo kráľ za titulárneho prepošta a r. 1869. za kanonika hlavnej kapitule ostrihomskej. Roku 1873. stal sa rektrom na viedeňskom Pazmáneume a zastával tento úrad do roku 1881.

kedy pre chorľavosť prinútený bol opustiť pole verejného účinkovania. Ako vysoký hodnostár cirkevný život svoj venoval napozatým celkom ku sláve Božej a ku podpore ubiedeného človečenstva. Znovu zriadenie sveta v duchu Kristovom bolo aj jeho heslom a k tomuto verne v Pánu zosnulý horlivým členom bol kresťanskej ľudovej strany od prvopočiatku jej jestvovania. Celé pokolenia s povdačnosťou myslieť budú cez stáročia na veľkého dobrodinca, jehož pamiatka budiž požehnaná a svetlo večné nech mu svieti. Amen.

B E S E D N I C A.

Poučné rozprávky.

Dobre sa pamätám na tú starú a na poly strúchnateľú hrušku tam pri hradskej. Na nej zavesený bol rámeč, v ňom tiež stará a odratá malá socha Preblahoslavenej Panny. Voláky nábožný človek zavesil ta tú sochu, aby hlásala jeho úctu k Bohorodičke.

Veru dávno, predávno sa to stalo. Ten dobrý človek už v prach bude obrátený. Istotne aj socha by už bola zhynula, keby ju neboly opatrovaly starostlivé ruky. Najdu sa ctiteľia Marie, ktorí cez leto položia na sochu veniec z kvetín, ináč jedna stará žobráčka sedáva od rána do večera pod hruškou, modlí sa a prosí o almužnu a vždy sa najdu dobrí ľudia, ktorí smilulú sa nad ňou.

Táto stará žobráčka opatruje sochu Panny Marie, ba kedy-tedy aj kahanec zapáli pri nej. Oh, aká je šťastná vtedy, keď vyžobre toľko, že môže oleja kúpiť!

Na ľavo, asi na pol hodiny od hradskej rozprestiera sa panstvo rodiny Falkóci. Z ďaleka vidno plachovú vežičku utešeného kaštieľa. Kaštieľ stojí v stred peknej zahrady.

Mladého veľkostatkára Pavla Falkóciho znali široko-daleko a kaštieľ jeho často navštevovali hostia. Stará žobráčka by najlepšie vedela povedať, že koľko kočiarov hrnie sa každú chvíľu do kaštieľa, keď kolo nej šli. Ona videla panstvo, ale veru tí, ktorí na kočiari sedeli, nepovšimli si starenu, hoc vystierala ruky k ním a žalostne prosila o almužnu. Hja, tí mali zátvrdivé srdcia, neznali milosrdenstvo, len zábavy. Ani jednomu neprišlo na rozum, aby zosňal širák pred sochou, kdežto starene o tom sa snilo, že aká by ona bola šťastlivá, keby čo len jeden z pánov zišiel z kočiara a pomodlil sa pri soche. Bola by ho prosila, aby dal popraviť sochu, ktorá toľko trpela od nehôd času. Čože by to bolo takému pánovi? A socha bola by zachránená, kdežto v tomto položení bude čoskoro po nej.

Oh, ako ju bolelo srdce, že jej Maria je takáto opustená. Starene zdalo sa, že aj pohľad Bohorodičky preto

je taký boľastný, že nenajde sa človeka, ktorý by obnovil jej obrátané rúcho.

Stalo sa, že Falkóciho celkom neočakávane navštívil jeden jeho dobrý priateľ. On sám mu šiel naproti k železničnej stanici.

Falkóci srdečne vital priateľa svojho a potom od stanice po hradskej vedúcej do kaštieľa len krokom uhnali, aby Bezday, tak sa totiž volal Falkóciho priateľ, mal príležitosť obdivovať to utešené okolie, ktoré dosiaľ ešte nevidel.

No bol veľmi prekvapený a nestačil vychvalovať pekné hospodárstvo Falkóciho.

— Palko môj, tebe sa hodne ušlo z božského pozhmania, — povedal viackrát Bezday.

Falkóci radostne odpovedal:

— Všetko toto bohatstvo, ktoré vidíš, prevyšuje môj synček! Nenie viac takého dieťaťa, ako ten. To je môj najväčší poklad. Všetak ho uvidíš.

Ako sa takto shovárajú títo dvaja dobrí súdruhovia, kočiari prišli k starej hruške, kde tá socha, o ktorej vyprávam, stála.

Bezday mimovoľne pozrel na tú stranu a ako zazrel starú zošráčku, ako ľútosťivo hľadí na nich, prosil priateľa, aby postáli. Kočiari postáli a mladý pán zišiel dolu a podal starene almužnu.

Tá sa mu pekne poďakovala. Za ten čas Bezday obdivoval obšundanú sochu.

— Ale poď už Lacko, ako vieš stáť tak dlho blízko tej špinavej zošráčky.

— Palko môj, ja ti už mám také srdce. Mňa pohne bieda takých ľudí, ktorí nevládzu pracovať a rád mám tých, čo sú nemožní, život svoj Bohu venujú.

Slová Lackove nemilo sa dotkli Falkóciho, takže sa počudovaním hľadel na súdruha a vrazil:

— Ale, ba keď ňa to nemrzí. Ako len môžeš tak hovoriť, ty učený človek! Ukruťná hlúposť treba k tomu, aby sa volakto modlil pred kúskom dreva, aký je hen tá obšundaná socha.

Bezday sa zapálil od zlosti a oboril sa na priateľa:

— Počuješ Palko, ako môžeš tárať takéto bezbožné reči. Nebojíš sa Boha? Nuž ale pravda, ty máš všetkého dosť, plávaš v dobrobyte, ver nepríde ti na um modlitba a Boh všemohúci. Nuž ale čo má robiť táto biedna zošráčka? Veď tá socha je jej majetkom, potechou a tá ju živí.

— Daromnice! Aj tá starena by našla prácu, keby sa jej chcelo robiť. Kto má čo z toho, že tá vysesáva a modlí sa?

Lacko nebol na to prichystaný, že je Falkóci taký veľký neverec, bol nazlostný, ale panoval nad sebou, lež za to takto pokarhal priateľa:

— Môžem ti povedať, že mnohým chosní s tým, že sa modlí. Nielen za teba sa modlí, ale aj za tých, ktorí smilujú sa nad ňou a istotne aj za tých hriešnikov, ktorí nemyslia na Boha. Ja nie som poverčivý človek, ale verím to, čo cirkev katolícka učí. Viem veľa takých pádov, že ľudia, ktorí jednú žili tak ako aj ty a mali všetkého

dosť, neskôr utratili všetko a potom na takýchto svätých miestach hľadali nádej a potechu.

— Smiešne mudrovanie od teba, Lacko môj. Veď keď modlitba má tak veľký účinok a keď z dreva vykresané sochy zázraky robia, prečo nepomôže Boh tejto starene k niečomu, ale musí cieľ dni žobrať? Vidno, že jej modlenie celkom nič nestojí. Ale však ja koniec vezmem tomu, jednoducho dám sochu odnieť odtiaľto, uvidím, čo potom bude robiť táto daromná ženština.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Kráľove narodeniny. Dňa 18. augusta v deň narodenia jeho veličenstva kráľa Franca Jozefa ulice hlavného mesta pochodia vojenské bandy. Vojenské hudobné sbory ráno o 5. hodine začnú chodiť, a síce v nasledovnom poriadku: Banda 52. pešieho pluku odíde z kráľovského hradu a pochodiac námestie sv. Juraja, Uri ulicu, cez Fő-ulicu a Tárnok-ulicu vráti sa do hradu. Banda 44. pešieho pluku pôjde cez Bajnok-ulicu a Podmanický-ulicu a vráti sa do Albrechtovej kasárne. Vojenská banda 6. pešieho pluku odíde z kasárne Marie Terezie a pochodí Jozefovskú okružnú cestu, József-ulicu, vyjde na Kalvínovo námestie a odtiaľ po Üllövskej ceste vráti sa do kasárne. Konečne hudobný sbor 86. pluku pohne sa z kasárne grófa Hallera a pochodí ulice Francovho predmestia.

Z Budapešianskeho Katol. Kruhu Delnickeho. Správa Kruhu dáva svojim členom na vedomie, že na tohoročných slávnostiach svätostefanských bude Kruh aj tohoto roku zastúpený. Sprievod processie pohne sa o pol 6. hodine ráno z miestnosti Kruhu pod spolkovou zástavou. — Ďalej sdeľujeme, že za časného predsedu Kruhu zvolený je velp. dr. Pavel Žiška, za podpredsedu Ján Janík. Do výboru ako riadni členovia vyvolení sú: Ján Krajčí, Jozef Kapčulák, Andrej Kazimir, Michal Krajčí, Julius Kustra, Štefan Grebáč. Štefan Iskra, Ján Kaprál, Ján Tinka, Vincenc Jonec. Za náhradných členov vyvolení sú: Michal Šefranko, Leopold Virgala, Štefan Kazimir a Anton Thomko. Do dozorného výboru vyvolení sú: velp. Štefan Hlavatý a Ferdinand Verosta. Novým výborom vyvolení sú: za zápisníka M. Paulíny. za pokladníka Ján Sviba, za náhradného pokladníka František Janík, za knihovníka Jozef Kopečný, za podnikovníka Andrej Kuric, za domovníka Jan Krajčí a za kostolného spevára Vincenc Bomo. — Členovia vyzývajú sa, aby miestnosť Katol. Delnickeho Kruhu pilne navštevovali.

Najmladšia vnučka kráľa. Z Ischlu oznamujú, že dcéra jeho voličenstva kráľa arcikňažna Maria Valeria vo štvrtok dňa 9. augusta na poľudnie porodila zdravé dievčatko. Maria Valeria, ako je známe, vydatá je za arciknieža Franca Salvátora a minulo jej 38 rokov. Toto je ich deviate dieťa, z ktorých je šesť dievčienec a traja chlapci. Kráľa, ktorý bol práve na poľovke, naskutku upovedomili o narodení vnučata, na čo jeho veličenstvo kráľ hneď prestal poľovať a večer vrátil sa do Ischlu. Mesto večer osvetlili.

Výročitý deň pokorovania pápeža. Vo štvrtok dňa 9. aug. boly tomu tri roky, čo svätý otec pápež Pius X. bol pokorunovaný. Z tejto príležitosti v Sixtinskej kaplnke odbovaly sa slávnostné služby božie, na ktorých prítomný bol aj pápež, všetci v Ríme baviaci sa kardináli, diplomatický sbor a veľa šľachticov. Sv. omšu slúžil pápežský štátny sekretár Merry del Val. Pápežovi poslali z tejto príležitosti zo všetkých strán sveta mnoho telegrafických blahoželaní.

Katastrófa vysťahovaleckej lode.

Pri pobreží Španielska neďaleko malého ostrova Cabo de Polos taliansku vysťahovaleckú loď «Syrio» stihla hrozná katastrófa. Vysťahovalecká loď prináleží jednej talianskej paroplavebnej spoločnosti, od 20 rokov chodí po mori a teraz viezla asi 900 vysťahovalcov, zväčša talianskych robotníkov a niekoľko Španielčanov. Loď «Syrio» dňa 1. augusta odplávala z Genuy a v sobotu dňa 4. aug. mala vykotviť na kratší čas v prístave Španielska, v Cartagene, aby potom ďalej plávala do Južnej Ameriky, do Buenos Airesu. Dňa 3. augusta vysťahovaleckú loď pri podhorí Palos morský

prúd zahnal medzi ostrovy Hormigas, kde sú nebezpečné skaly. Dľa inej verzie kapitán lode zúmyselne vplával s loďou medzi ostrovy, aby si zkrátil cestu. Počasie bolo jasné a povetrie tiché. Popoludní o 5. hodine odrazu vysťahovalecká loď s celou silou vrazila do jednej, pod vlnami skrytej skaly. Srážka bola tak silná že prednia čiastka lode sa skoro úplne dolámala a aj voda hneď vnikla do lode. Zadná čiastka lode sa následkom srážky odlomila a hneď utonula. Pekné počasie vyvábilo cestovateľov na palubu a títo skoro všetci boli na palube keď sa nešťastie udalo. Ponevác miesto katastrofy videl so španielskeho pobrežia, španielski rybári aj hneď pospíchali nešťastníkom na pomoc. Ponevác menoslov cestovateľov a iné listiny, ktoré boly na lodi, zmizly vo vlnách, sotva bude možno ustáľiť počet tých ľudí, ktorí padli v obeť pri tejto katastrofe. Prvým následkom neočakávanej srážky bolo, že cestovateľov opanoval veľký strach. Talianski robotníci nožami a revolverami svojich spolucestovateľov z cesty odstránili, aby sa čím prv dostali k ochranným člnom; kapitán lode a námorníci neboli vstave poriadok urobiť. Ba dľa zprávy

jedneho londýnskeho časopisu aj matrózi sa bili s cestovateľmi, dopíchali a zadlávali ženské a deti, aby si urobili cestu ku člnom. Kapitán lode, keď videl, že niet pomoci, na vidomoči cestovateľov z revolvera strelil si do hlavy a naskutku zomrel. Prvý ochranný člnok, ktorý spustili do vody, hneď utonul, lebo veľmi mnoho cestovateľov sa naň vydriapalo. Toto sa stalo aj s jedným druhým člnom a katastrofu len zväčšovalo, že člny spúšťali talianski ro-

Matka Božia oroduj za nás!

botníci a nie matrózi. Zo zachránených cestovateľov sú mnohí ranení guľami z revolverov alebo nožami. Veľmi hrdinsky sa choval jedon brasilský biskup. Zostal na palube a keď videl, že loď sa rýchle topí, shromazdil okolo seba tých, ktorí boli ešte na lodi, potom ich požehnal a potom spolu s nimi zmizol vo vlnách mora. Španielski rybári dosť rýchle doplávali na svojich člnoch ku lodi a podarilo sa im mnoho ľudí zachrániť. Ku dolámanej lodi sa ale nemohli už priblížiť a táto na palube asi s 200 cestovateľmi utonula. Z cestovateľov podarilo sa zachrániť asi 600 ľudí, ale aj z týchto viacerí zomreli, lebo boli ranení. Asi 300—400 ľudí padlo v obeť katastrofe a medzi týmito aj dvaja brasilskí biskupi. Taliansky konsul hneď odcestoval na miesto katastrofy, aby zachráneným cestovateľom prispel pomocou. Viacerí cestovatelia hovorili, že všetci cestovatelia sa mohli zachrániť, keby dôstojníci lode a námorníci neboli ztratili ducha prítomnosť. Z Madridu oznamujú, že poddôstojníkov lode zatkli a že vrchnosti zaviedly veľmi prisne vyšetrovanie.

Zatkli 150 štrajkujúcich. Zo Szombathelyu oznamujú, že veľká čiastka mestských robotníkov, ktorí sa zorganizovali na základe kresťanského socializmu, nedávno zadali svojim zamestnávateľom memorandum, v ktorom žiadali popravenie platu a sriadenie pracovného času. Ponevác zamestnávatelia odmietli žiadosť robotníkov, organizácia mestských robotníkov minulý týždeň vypovedala štrajk, ku ktorému sa pripojili aj všetci furmani a kočišia. Ba ešte i poštovní a panskí kočišia vypovedali štrajk. Asi 500 štrajkujúcich furmanov shromazdilo sa v miestnosti katolíckeho kruhu. Policajný kapitán Kisfaludi dostavil sa medzi štrajkujúcich a upozornil ich, že pohybov kočišov a furmanov nepovažuje za štrajk, lebo títo bez dovolenia opustili svoju službu. Potom policajný kapitán vyzval furmanov a kočišov, aby stali do služby, lebo v protivnom páde odšupuje ich na príslušné miesto. Väčšina kočišov nato vrátila sa nazpät ku svojim gazdom, ale asi stopäťdesiat štrajkovali ďalej. Tito sa vyhrážali svojim súdruhom, ba ich aj insultovali, načo policajný kapitán viacerých zatknul. Ostatní sa chceli vrátiť ku svojim gazdom, no títo ich už neprijali zpät do služby, načo policajný kapitán všetkých 150 štrajkujúcich kočišov zatknul a potom ich dal odšupovať na príslušné miesta.

Veľká horúčosť v New-Yorku. Na východných stranách Severnej Ameriky od istého času panujú obrovské horúčnosti. V New-Yorku už viacej ľudí zomrelo od neznesiteľnej horúčnosti a viacsto ľudí nebezpečne onedzdravelo.

Chýry zo Spiša. V Hrabušiciach dňa 28. júla zomrel tamjší farár Jozef Raab v 82. roku života svojho a v 58. roku svojho kňazstva. Nebohý narodil sa v Rožňave. Za osem rokov bol v Novej Lubovni farárom a potom za 37 rokov v Hrabušiciach. — Medzi Matejovcami a Markušovcami nedávno jeden vlak do hroble zrútil notárskeho pisára z Markušoviec Michala Dulischkovicha, ako z Matejoviec z jednej zábavy po železničnej dráhe domov šiel. V hrobli následkom utrpených rán aj zomrel. Zaiste bol opitý a v takom stave nezbadal, že ide vlak. Nešťastník bol veľmi opilstvu oddaný, prečo ho aj zo slúžnovského úradu, ktorý predtým zastupoval, odstránili. Hľa, presmutné následky pijanstva! Ono privedie človeka nielen o hodnosť, nielen o chlieb, ale ešte aj o život! — V obci Hincóc dňa 23. júla zúril veľký oheň, ktorý spustošil asi pol dediny. Obeň zapríčinily deti. — V Podolínci dvaja tuláci Štefan Jancso a Julianna Scharf tamjšiemu krémárovi Markusovi Grünbaum, kým on nebol v šenku, vylámali stól a ukradli z neho 300 korún hotových peňazí, jedny zlaté hodinky s retiazkou, 6 zlatých prsteňov a dve špárkassové knižky v cene 1200 korún. Vlaňáčov ale už chytili a do levočského žalára odvedli. — V podtatranských kúpeľoch sú teraz mnohí cudzozemci. Tak je tam jeden hlavný generál z Carihradu (Turecko), jeden doktor z Japonska, potom sú tam mnohí Amerikáni, Angličania, Francúzi, Nemci, aj z Indie (Ázia), z Ruska, Norvégska, zo Švédska a z Talianska sú hostia. V Nižnom Šmeksi bolo do 1. augusta 535 hostí, v Šmeksi bolo do 25. júla 2156 osôb, v Tátralomnici bolo do 27. júla 693 osôb.

Defraudácia v Bánovciach. Proti Alfonsovi Havassimu, náčelníkovi bánovského daňového úradu pre defraudáciu zaviedli vyšetrovanie, ktorý spáchal pokus samovraždy. O defraudácii píše: Alfons Havassi už vyše 30 rokov stál v službe štátu; z tohto času 27 rokov ale v Bánovciach ztrávil. Od rokov úplne hluchý človek v poslednom čase nápadne začal troviť peniaze. Všeobecne povrávalo sa, že úradník troví cudzie peniaze. Minulé dni jedon po druhom nechcel zavreť účty, na čo ho kontrollór Vincent Jasinszky oznámil trencínskej finančnej direktcii, ktorá daňový úrad dala hneď zapečatiť. Dňa 7. augusta, keď chceli začať vyšetrovanie, Havassi dvakrát strelil si do hlavy, ale nezomrel. Jednu guľku vytiahol mu dr. Freund, druhá mu ale ostala v hlave. Zatým ho vypočuli a priznal sa, že defraudoval asi 4700 korún. Havassiho hneď zatkli a žandári odvedli ho do nemocnice v Trencíne. Kontrollóra Jesinszského ale pre zanedbanie povinného kontrollovania vyzdvihli z úradu.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičku už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou lahko môže pomôcť na jeho tárchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 1/2, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 1/2 % tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku cieľom parcellovania povoľuje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštne vysvetlenia podávame zdarma.

Záhadná smrť. Z Nitry oznamujú, že tamojšieho zandárskeho strážmajstra Vilhelma Greifa našli minulé dni na jednej stoličke mrtvého. Okolo krku mal silne priviazaný ručník. Zaviedli vyšetrovanie.

Požiar na milanskej výstave. Na milanskej výstave minulé dni vypukol požiar a zhorela trieda uherskej výstavy. Škoda zapríčinená požiarom činí pätnásťmillionov lír. Z tohto obnosu na uhorské oddelenie pripadá šesť, na talianske oddelenie deväť millionov. Sotva polovica vystavených vecí bola poistená. Spustošenú výstavu znova postaví a útraty v značnej miere bude snášať talianska vláda.

Horiaci železničný most. Z Dejtaru (st. novohradská) oznamujú, že málo chýbalo, že do Dejtaru chodiaci osobný vlak nedávno nezastihla katastrofa. Železničný most sa chytil akosi plameňom a práve vtedy mal prejsť cez most osobný vlak. Jedon sedliak ale zbadal nebezpečie a rozličnými znakmi upozornil vodiča vlaku, aby vlak pristavil, čo sa i stalo. Oheň potom udusili a osobný vlak mohol prejsť cez most.

Poštípala ju had. Z Trenčína oznamujú, že v obci Čaca-Čádecka šla slúžka Jakuba Kráľa na vodu kde ju poštípala jedovatá zmijsa. Kráľ vyrezal poštípané miesto britvou, obviazal ranu a zaviezol potom nešťastnú slúžku k lekárovi. Slúžke noha veľmi opuchla, ale väčšie nešťastie sa nestalo. Ľudia potom bežali ku studni, aby zmijsu zabili, no táto vtedy už zmizla.

Krupobitie. Zo Záskalia (stol. trenčianska) sdeľujú, že tam nedávno bola veľká búrka a padal aj ľadovec, ktorý zničil poľnú úrodu. Sotva jedna tretina zrna zostala v klasoch. Úbohí gazdovia utrpeli ohromné škody.

HOSPODÁRSTVO.

Falšovanie potravných článkov.

(Dokončenie.)

Mútené maslo falšujú s kriedou, s gypsom, s rybajzlovanými zemiakmi, s lojom, so sadlom, s múkou; barvia ho na žlté s kurkumietom, so šefranom a s krómom. Keď kúštik s krómom barveného masla v benzíne stopíme, tak króm v podobe žltého prachu oddelí sa od masla. Kurkumiet zradí teplá voda. Šefranom barvené maslo probujme z vody stlačíť a do tejto vody dajme trochu cukru a slaného kyselika a ona červenú barvu dostane. Najviac maslo s lojom falšujú. Strčme do takéhoto masla knôt, zapálme ho a o chvíľu zfúkame, po čom cítiť budeme neprijemný smrad loja.

Fazuľky kávové (nepálenú kávu) veľmi šikovne falšujú, ba robia vo fabrikách z cesta, z chleba a z rozličných miešanií, potom ju zafarbia a zmiešajú s opravdo-

vou kávou. Robenú kávu zaraz poznať, keď ju do vody hodíme, zide z nej barva, napuchne a zostane z nej cesto. Pálenú a mletú kávu nech nikto nekupuje, lebo je to čistá robenina. K tomuto cieľu potrebujú vyvarenú kávu, zac, otruby, piliny, múku, všeliaké korene, žalud, repu, gaštany a iné špinavé veci. Že cigóriu z čoho robia, to ani sám fabrikant nevie. Sú v nej staré čizmy, kvora, zem, korene atď. Cigóriu nikto nech nekupuje, lebo môže jej aj sám narobiť.

Aj biely cukor falšujú s tým, že lacný, obzvláste ale žltý zafarbia s ultramarínom a neraz arzenikum v sebe obsahujúcou svetlou farbou, aby ukazoval peknú svetlato-bielu farbu.

No, keď už všetko falšujú, rižu snáď už len nie, povie nejedna gazdinka. Veru ani tej neodpustia. Potrebujú k tomu najpodlejší jačmeň, ktorého žltkastú farbu so sirkovým ohňom odoberú, zabielia ho ale federvajsom (kriedovým prachom), ktorý s valcami pritlačia naň. Gyps nielen hladkosť dá, ale aj váhu fahá.

Kto bol vojakom, vie čo je konserv. V plechových pikslách zabeđené mäso, ktoré dajú do vrelej vody a je guláš hotový. Že aké mäso bednia do takýchto piksiel, nedávno sme sa dozvedeli. Totižto vyšlo na javo, že v Chichágu v Amerike, kde sú najväčšie jatky a kde porážajú najviac lichvy, všeličo upotrebia ku konservom. Nehľadia na zdochlinu, na smradľavé mäso, ale povaria v kotloch črevá, kože, ľudí, všeliakú zverinu a predávajú to potom za čisté mäso. V búrsko-anglickej a v rusko-japonskej vojne takéto konservy lifrovali títo podlí fabrikanti na bojište a vojaci nemohli ich užiť, lebo smrdely. Tak je ľahko byť millionárom. Amerikáncania aj v tomto ohľade prevyšujú ostatných švindlerov. Už aj naši mäsiari počínajú sa učiť od nich, Hej, keby vedely viršle, safalády, presvuršty, klobáse atd. hovoriť, nejedna rozprávala by zajímavý životopis!

Aj mlynári by mohli chodiť každý deň ku spovedi, tiež sú dobrí vtáci vo falšovaní múky.

Spomenuli sme, že mnohí anglickí obchodníci pomocníci odhalili svojich pánov ako klamú a ako prinútili aj ich k tomu. Jedon z nich žaluje sa, že ho pán v zime odohnal, lebo nechcel predávať papierovej podošvy topánky za kožené. Jedon uhliar ponosoval sa, že musel miešať k uhliu prach, kamene a vodu. Jedon vačkár prizradil, že kufriky, ktoré predával za juhtu (ruská koža) vyhotovené boli z telacej kože a parfínom kropené, aby mali vôňu.

Mäsiarski pomocníci udali, že mäso a masť už-uz padnutých ošípaných za fajnejší tovar púšťali do obehu. Pomocníci so semenom kupčiacich obchodníkov opisujú, že na sklade na príklad len jeden druh (sorta) hrachu mali, ale povinní boli merať z neho všeliaké druhy. Kto aký žiadal. Tak ako aj naši krčmári merajú z jedného suda aj štvoraké víno.

Tak podobne svedčí aj jedon pomocník, ktorý bol 11 rokov v jednom obchode v kolonii, že kávu, cukor, teu (čaj), rižu, ságó, drobné hrozná, olej, ocot atd. len v jednej sorte mali, ale zato predávali tento tovar aj vo štvor-

rakej cene a pritom články tieto falšované byly. Medzi mletú kávu cigóriu, pálenú raž, múku, žaluď a k vosku datle miešali. Kakao barvenými múkami falšovali. Ocot, tak ako aj u nás, s vitriolom, s arzenikomom, s olovom, s cínom, s vodou a s farbami falšovali. Drevený olej z polovice s lanovým olejom miešali. Korenie s upálenou múkou zrna olivy, s pálenými kosťami a s rižou falšovali.

Kníhvedúci jednej banky píše, že viac vydali za margarín (robené maslo), ako mliečiarňam za čisté maslo a falšované tak si dali platíť, ako aj spravodlivé. Rozličné lekváre a ovocné výfahy z moku žltej mrkve zhotovujú. Jedon takýto veľkupec ovocných výrobkov ročite 60 jochov vysadil s mrkvou.

Ale liferanti a prostredníci nielen obecenstvo šudia, ale aj jedon druhého. Jedon liferant pošle londýnskeho kupcovi vaggon rýb. Tento — ponevác ho o tom jedon účastník hriechu telegrafične upovedomil — chytró telegrafuje liferantovi, že aby neposielal ryby, lebo nemajú cenu. Ale už je pozde. Ryby prišli, chudák liferant vezme čo mu kupec hodí, kdežto tento dobre predal celú zásielku. Ale aj liferant mal rozum, lebo takto vydýchne: či som nemal chochmes, keď som tomu gazemberovi v cene živých rých zdochnuté poslal?

Že pri kupovaní potravných článkov aký kontrakt robia slúžky a kuchárky s kupcami, s mäsiarmi, s pekármi, s flajnárkami, o tom len oni vedia. Istá vec je, že žiadajú procentá za utržené peniaze.

Nuž ale nielen potravné veci falšujú, ale aj kože, vlnu, súkna, hodváb, plátno atď. Len kúpte u žida jedny topánky a o deň uvidíte, že byly z papieru. A v tých drahých súknach koľko je bavlny! Mohli by sme knihu písať o týchto huncútstvach, nuž ale čo s tým docielime? Pritom všetkom žiadame prísny zákon na kadejakých huncútov. Zapreť ich do žalára, pozbaviť obchodu keď klamú. Prísne dozerať na fabriky, na krémy a na všetky obchody.

Hlavná vec je: otvárať na všetky strany konsumy, to jest kresfanské sklepy. V tých neklamú.

DOPISY.

Lutiša (stol. trenč.).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Kresfane».

Prvé, čo mám s radosťou milým čitateľom týchto riadkov oznámiť, je, že s pomocou Božou a milosrdných ľudí sme už kostol vystavili a zriadili. Včuľ v našej chudobnej a od sveta vzdialenej farnosti krásny chrám Boží povzbudzuje nábožných farníkov k úcte a chvále Božej a k po-

vďačnosti ku svojim dobrodincom, ktorí svoje milodary poslali k podpore na stavajúci sa kostol. Chvála Otcu nebeskému, že sa ešte vždy nachádzajú dobrí ľudia, ktorí z lásky k Bohu vďačne obetujú milodary na chrámy Božie. Tu pri tejto príležitosti z hlbín srdca privolávam všetkým dobrodincom nášho novovybudovaného a krásneho kostolika: «Pán Boh zaplať a požehnaj a udel zdravia a šťastia tu na zemi a na druhom svete kráľovstvo nebeské. Áno, v mene tej nekonečnej lásky, ktorú sám náš milý Spasiteľ Ježiš Kristus na tento svet priniesol, ktorá každú farchu ulavuje, každú horkosť osladuje a všetko dobré napomáha, volám ešte raz s mojimi chudobnými farníkmi: Sláva, česť a pokoj každému, kto nám dobrodenie učinil!»

Druhé, čo dávam na známosť, je, že posviacka tohoto kostola sa dňa 16-ho septembra bežiaceho roku vydržiavať bude. K tejto veľkej slávnosti úctive povolávam všetkých našich dobrodinčov. aby sa presvedčili o veľkoleposti chrámu Pána a účasť brali na pobožnosťach, ktoré radosťou naplňovať budú všetky srdcia kresfanské, čo tu prítomné budú. Slávnosť túto prítomnosťou svojou ozdobi osvietený pán biskup gróf Batthyány, ktorý kostol náš posväti; túžobne očakávame slávnosť túto, na ktorú iste veľké množstvo veriaceho ľudu sa shromaždí. Kázeň vydržiavať bude náš vrele milovaný pán ablegát dr. Alexander Ernzt. pápežský komorník, veľký priateľ nášho ľudu slovenského, ktorý nielen na sneme. ale i v kostole vie pekne rečniť a k srdcu mluviť.

Konečne ešte na krátko rozložím účet stavby a vnútorného zariadenia. Stavba kostola stojí 46.000 korún. K tejto summe farníci mali prispieť s 10.267 korunami; ponevác ale skre malý počet a k tomu chudobní farníci to nevládali, s podporou dobrých ľudí, fond katolícky vzal na seba dve tretiny a farníci jednu tretinu, to jest 3400 korún, ktoré i zložili. Okrem tohto zaopatřili farníci krásny a veľký plac za 800 horún pod tenže kostol.

Vnútorné zariadenie stojí: 3 oltáre, kazateľna, krstedeľnica, lavice, kasňa na šaty 2275 zlatých alebo 4550 korún, organ koštoval 1200 zlatých a 50 zlatých cestovné útraty, dohromady 2500 korún. Jedon 345-kilový zvon už aj s korunou stojí nás 988 korún. Všetky tieto zariadenia sú obstarané od našich ľudí, držiac sa hesla: «svoj k svojmu». A chvála Bohu. spokojní sme všetci. Oltáre a ostatné náradie staval p. Augustín Súnyi, oltárny staviteľ z Dolných Motešíc v Trenčianskej. Organ zhotovil pán Vincent Možný z Prešporku. Hovorí sa, že robota chváli majstra! Tu sa ozaj to vyplnilo, bo málo kde vídať taký organ, ako je tento, jak v kráse, tak v hlase; výborné mutácie len chvália majstra. Zvon tiež svedčí, že ho dobrý a svedomitý majster lial. Krásny a vážny jeho hlas ďaleko počuť a zdá sa, že jeho prosebným hlasom prerážať bude nebesá, volajúc o pomoc Otca nebeského pre ľud, ktorý už toľko trpel, ale nikdy v Bohu nezúfal. Majster tohto zvona je pán Pavel Ranko, zvonár v Trenčine. Nápis na zvone je: «Povstal som z milodarov amerických na česť a chválu Božiu» z jednej strany; na druhej strane má nápis: «Svätá Maria oroduj za nás!»

Všetkých týchto ctených pánov majstrov, akožto našich rodákov, vrele odporúčam do lásky ctených objednávateľov. Solídnosť a statočnosť je heslom jejich.

Milodarov som dostal dľa nasledujúceho výkazu :

1. od osvieteného pána biskupa	---	1500 kor.	—	hal.
2. od jeho veličenstva kráľa	---	200	«	— «
3. od vysokého ministerstva na organ	---	1000	«	— «
4. knihovné milodary	---	2139	«	37 «
5. amerikánske milodary	---	1842	«	44 «
6. farníci složili	---	3400	«	— «
Prijmy činia súhrnom		10181 kor.	81 hal.	

Výdavky ale sú nasledujúce :

1. staviteľovi za vymenenie roboty	---	3200 kor.	—	hal.
2. za plac pod kostol	---	800	«	— «
3. zariadenie vnútornejšie	---	4350	«	— «
4. za organ	---	2400	«	— «
5. za zvon	---	988	«	— «
6. na rozličné tlačivá, prosby, štample a poštovné útraty	---	96	«	— «
7. za dovoz železničný a furmanky náradia kostolného dohromady	---	240	«	— «
8. nepredvídané výdavky	---	90	«	— «

Výdavky činia súhrnom 12164 kor. — hal. z ktorých keď odtiahneme prijmy 10181 « 81 « dlžni sme ešte 2082 kor. 19 hal.

To jest, farníci sa musia starať ešte o dvetisícosemdesiatdve koruny a 19 halierov.

Veľkú nádej skladáme v Bohu a v dobrých ľuďoch, že nám ešte pomôžu i túto farchu zaokryť. Áno horlivosť a obetovnosť náboženská povzbudzuje k dobrému úmyslu a k večitej pamiatke.

Svätý Anton zaujal svoje miesto i v našom krásnom kostole, s pokladnicou, vďačne prijíma milodary pre chudobných.

A tak s týmto skončievam môj dopis, v ktorom som na krátko predložil i počty s účinkovania môjho.

Čo som mohol, to som urobil, no nie sám, ale s pomocou dobrých ľudí, u ktorých som klopal a bolo mi otvoreno. Je pravda, že pri tejto veľkej práci okúsil som dosť trpkostí, ale pri takýchto veciach človek všetko musí zniesť. Mal som vždy pred očima: že pre Boha a chudobu nenie nič fažkého. Nehľadal som chválu a slávu svetskú, lež nebeskú. Dielo, ktoré som po 12. rokoch — bo vždy som len zato orodoval — už dokonil, bude svedkom môjho účinkovania. Sám súdiť o sebe nemôžem, bo každý človek má iste dobré vlastnosti, ale má aj chyby. Len jedno mi je ľúto a bude vždy: že som sa v niektorých mojich farníkoch sklamal; za moje dobré odplatili sa so zlým, tým spôsobom, že viac poslúchali človeka zlého, ktorého ani nepoznali, jako mňa, ktorý tolke roky medzi nimi účinkujem a veru v chudobnej fare verne a spravodlivo. Ale Pán Boh je dobrý, tú krivdu mne učinil niektorým už odplatil a ešte odplatí, lebo je isté, že všemohúci Boh svojho verného sluhu potupí od zlost-

ných ľudí nedá, ale ho obráni pred útokami tých, ktorí proti nemu broja.

Posledné milodary poslali: Velkomožný náš pán ablegát dr. Alexander Ernszt 100 korún, Izabella Lukácsy zo Starej Bystrice 20 korún, Julia Dokupil z Červeného Kameňa 4 koruny, Mária Hronco z Ružomberka 2 koruny, Peter Haščik z Dlhého Pola 2 koruny.

Pán Boh zaplať! Ján Grében, farár

Oslany (stolica tekovská).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Krešťane».

Už dvanásť rokov čítam s radosťou nášeho «Krešťana», aj som sa mnohokrát chystal, že doň niečo napíšem, ako to však u robotného človeka býva, nikdy som k tomu neprišiel. Prítomne udalo sa u nás voľačo zvláštneho, čo mi treba, na kolko viem, opísať. Z počiatku mi treba pripomenúť, že sú u nás v Oslanoch veľmi poriadni katolíci, aj páni mešťania, aj ľud robotnícky. My si ctíme a vážime nášeho pána farára a kostol neobchádzame, ako to — bohužiaľ — ľudia kde-inde robia. Že u nás ľud drží na svoju vieru, vidieť to aj z toho, že sme si v decembri minulého roku založili spolok Svätého Ruženca. Ako tento spolok už v tom krátkom čase jeho jestvovania prekvitá, to dokázal tým, že údovia zaopatřili veľmi peknú čiernu zástavu ku pohrabom za 228 korún a 80 halierov. Zástavu túto zadovážili sme si od firmy *Rétay* a *Benedek* v Budapešti. My sme s tou zástavou veľmi spokojní a preto povýš spomenutú kresťanskú firmu vrele odporúčame všetkým, čo si k ozdobeniu chrámu božieho potrebných predmetov zadovážiť chcejú.

Posviacku tejto našej peknej zástavy mali sme dňa 8. júla. Bola to u nás veľmi zriedkavá slávnosť. Ľudu z Oslan a z Čerenian sa veľmi mnoho shromáždilo, Dievčence menšie a aj dospeljšie v krásnom bielom rúchu šly v dlhom rade dve a dve z katolíckej školy najprv k domu, kde bola zástava. Tam odobraly zástavu a išly ako s processiou zpiatky ku katolíckej škole, kde ich čakala mestská muzika. S muzikou išly potom do kostola. V kostole velebný pán farár Matej Ujváry slúžil svätú omšu a potom posvätil zástavu a po posviacke držal nám zaujímavú kázeň. Každé slovo tejto kázne hlboko dotklo sa našich srdca. Mnohí z prítomných tak boli dojatí tou kázňou, že plakali. No, nenie peknejšieho a blaženejšieho pre jedného-každého človeka tu na tomto svete, ako život náboženský. Krstnou matkou zástavy bola veľazaslúžená mešťanka pani Anna Szalkay rodená Dobiš, ktorá na zástavu obetovala jednu krásnu stušku s nápisom.

Ku koncu treba mi ešte vrúcne vďaky vysloviť velebnému pánu farárovi, veľkodušnej krstnej matke zástavy a všetkým, čo ku ozdobeniu tejto slávnosti štedrými obetami a svojou prítomnosťou prispeli. Požehnaj ich Pán Boh a dopraj im tej milosti, aby medzi nami ešte viac takých pekných slávností, ktoré slúžia ku chvále a pozdvihnutiu našej katolíckej cirkve, usporiadali! Jeden prítomný.

Rozmary a žarty.

Pred jarmokom.

Otec: Dietky moje milé! Zajtra je jarmak. Kúpim vám jarmočné, ak budete múdre odpovedať na túto otázku: «Čo sú «Ludové Noviny?»»

Syn: Obludové Noviny sú...

Deéra: Obrubové Noviny sú...

Pri zvade.

A.: ...ja som vás ostatne vždy za veľké hovädo držal!

B. A ja držal som vás za múdreho človeka, oba sme sa teda mylili!

Sľuby sa sľubujú.

Vandrovník sľúbil gazdovi, že ak sa mu dá najesť, tak že mu vykynoží všetkých potkanov. Vandrovníkovi dali jesť, čo sa doň vmestilo. Keď sa najedol chopil kôl a zareval na gazdu:

— Sem s tými potkanmi, až ich pozabijam!

Pozor načím dávať!

Múdra panna nikdy nehovorí, že sa nevidá prv než má päťadvadsať rokov, lež že má vtedy päťadvadsať rokov, keď sa vidá!

To je tak.

Navštívil otec svojho syna v meste. Ako išli ulicou, videl, že ho všelijakí remeselníci jednostajne pozdravujú. Otec postojí a pýta sa syna:

— Ty, títo tuším všetci čakajú u teba na jejich peniaze?

— Oj nie na jejich, lež na tvoje apko! — odpovedal drahý syn.

Lichotenie.

Žena: No, to ti už môžem povedať, keď ja zomrem, takej ženy nedostaneš viacej, ako som ja.

Manžel: A kto ti to povedal, že ja zas takú ženu chcem?

Krešťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Vyzvanie.

Dňa 5-ho septembra bežiacieho roku pohne sa do Maria-Celly takzvaná «pezinská», čili «podhorská» processia. Po dioseckej a trnavskej železničnej dráhe cestujúci pútnici spoja sa na prešporskej železničnej stanici, odkiaľ potom ráno o 7. hodine 15. minútach spoločne pohnú sa do Viedne a cez Mödling, Sv. Kríž, Lilienfeld a Türrnitz, popri vrchoch sv. Anny, Joachima a Jozefa dňa 7. septembra dôjdu do Maria-Celly. — Deň 8. septembra

strávia pútnici v Maria-Celly; dňa 9. septembra ráno ale pohnú sa zpiatky a navštíviac milostivé miesta Sv. Trojicu a Maria-Taferi, dňa 11. septembra večer o 6. hodine 28. minútach prídu do Prešporku, odkiaľ potom s večernými vlakmi môžu cestovať domov.

Cesta z Prešporku do Prešporka stojí 12 korún 30 halierov (6 zl. 15 kr.). Každý pútnik vymení si sám železničnú kartu. — S úctou sa vyzývajú katolíci, aby sa na tejto púti čím hojnešie súčastnili.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

Spisy redakcii zaslané.

Sviatosť birmovania, pre birmovancov. Napísal dekan a farár dr. Jozef Janda (Csermend, u. posta Kis-Vicsáp, Nyitra megye). 32 strán. Cena 10 halierov. Vrele odporúčame.

Členova knižočka Spolku Krešťanskej miernosti. Složil Karol Szentiványi, správca Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska. S potvrdením cirkevnej vrchnosti arcibiskupstva ostrihomského. Obsahuje návod ku sriadeniu krešťanských spolkov miernosti. Litánie najsl. Srdeca Pána Ježiša. Rozjímanie. K dostaniu za 14 halierov u Správy «Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Kráľovna Sv. Ruženca. Mesačné novinky pre mariánskych ctiteľov. Rediguje a vydáva veľk. pán Štefan Pironcsák, titulárny kanonik, dekan, škôldozorca a jablonský farár v Jablonke (oravská stolica). Už osemnásť rokov neunavne koná časopis tento apoštolskú missiu medzi ctiteľmi mariánskymi; ukazujúc im cestu, po akej majú kráčať, ako verní katolíci, verné dietky cirkve rim. katolíckej; vedúc ich svojimi článkami cestou z Nazaretu až na Golgotu; udrzujúc ich vo viere; posilňujúc v nádeji; rozpalujúc srdcia láskou k Bohu Otcu, k Pánu Ježišu Kristu, k Bohu Duchu Svätému, k obete sv. omše, k prevelebnej Sviatosti Oltárnej, k Matke nebeskej atď. Vrele odporúčame všetkým údom «Spolku Božského Srdeca Ježiša Krista», «Braterstvu presvätého Ruženca». «Živého Ruženca», «Braterstva sv. Škapuliara» a údom inších braterstvi. — Objednať kedykoľvek. Kto sa chce s ňou obznámiť, nech si prosí na ukážku jedno-dve čísla. Písať treba na: Redakciu «Kráľovnej Sv. Ruženca». Jablonka. Árva megye. — Predplatná cena na celý rok 80, to jest osemdesiat krajciarov, alebo 1 koruna i 60 halierov.

Ježiš Priateľ Dietok. Modliaca a spevácka knižka pre školské dietky. Šieste vydanie, 332 strán. Cena jedného výtisku v plátne viazaného 70 halierov. Za 80 halierov, ktoré sa môžu i v liste v poštových markách odoslať, pošle ju knihtačiareň Karla Salvu v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy) franko. Piesne (248) sa srovnávajú celkom s «Alleluja» spevníkom a z nich 48 sú vynôtované. Každý rok sa z nej do 5000 výtiskov minie, dosiaľ za 10

rokov 52.000 (päťdesiatdva tisíc). Knižku zostavil Štefan Janovesik, farár likavský.

I. Svätý Anton Paduanský, v čiernej plátenej väzbe s červeným rubom. Cena 60 halierov.

II. Breznové Kvetý. Malému Ježiškovi v kytke sviazal P. Štefan Soós, kňaz rádu karmelitského. Cena 60 halierov.

K dostaniu v kláštore Karmelitov, Budapest, VI. okr., Huba-u. 12. Tuže sú k dostaniu: Pátričky sv. Antona po 10 halierov, Agnušky sv. Antona so slovenským nápisom po 8 halierov. Podobne aj pátričky Ježiška po 10 halierov a Agnušky Ježiška po 6 halierov.

Stanovy a Odpustky všeobecného Sväto-Omšového Spolku pod preslávnym Menom, pod Ochranstvom a so vyzvaním milostiplnej a nepoškvrenene počatej Matky Božej Marie u P. P. Františkánov v Ingolštadte utvoreného. — Z pôvodiny nemeckej s dovolením Dôst. Biskupského Generálneho Vikáriátu v Eichstätt-u vydanéj. Tlačou Karla Salvu v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahegy).

Posol Božského Srdca Ježišovho časopis, obrazmi okrášlený k rozmnoženiu úcty božského Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov

Alleluja. Duchovný katolícky spevník s obradami nótami (nápevami). Zostavil Štefan Janovesik, farár likavský. S odobrením cirkevnej vrchnosti. — Obsahuje 352 strán, 306 piesní, úplné nešpory a všetky obrady ako: na Hromnice, Velkú noc, Krížové dni atď., všetky s nótami zaopatené. — Cena jedného výtisku. v plátne viazaného s obrázkom 1 kor. 60 hal. hal. — Za vopred zaslaných 1 kor. 80 hal. pošle ho vydavateľ franko pod krížovou obálkou. — Tam je k dostaniu: «**Requiem aeternam**» spevník opatrený s nótami, viazaný. Cena 72 hal. — Objednávky majú byť upravené do Likavky, ostatná pošta Ružomberok (Rózsahegy). Stolica liptovská.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 13. augusta.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 14'35—15'45, peštianska K 14'25—14'70, stolno-belehradská Kor. 14'55—15'25, banátska K 14'35—15'10. — *Raž*: K 11'95—12'10. — *Jačmeň*: na krm K 11'55—12'35. — *Ovos*: prvotriedny 13'00—13'60, druhotriedny 12'60—13'00. — *Kukurica*: K 12'25—12'45. *Repica*: K 30'20—31'00. — *Proso*: K 11'—12'—.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	25'30	24'30	23'30	21'90	20'80	20'10	18'40
			č.	7	7 ^{1/2}	8	
			K	16'20	14'00	11'00	

Drobné otruby: K 8'80, hrubé K 9'00.

Ďateľinové semä: lucerna (prima) K 100'00 do 110'00 za 100 kilogr.; druhotriedna K 95—105.

Zemiaky: ružové K 3'60—5'00, žlté K 9'00—9'90 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 10'25—10'50, tarkavá K 09'00—09'25. — *Hrach* čistený: K 24'00 do 29'000. — *Šošovica*, veľká čistá: K 65'00—80'00. — *Konopné semä*: K 28'00—30'00. — *Lanové semä*: prima K 18'00—19'00. — *Rasca* (kmín): 70'00—71'00. — *Mak*: K 76'00—77'00. — *Ladník*: K 14'00—15'00. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 67'50 do 68'00, kockový K 69'50—70'00, žltý K 66'50—67'00 za 100 kilogr.

Petrolej: Standard-petrolej korún 37'00, fiumánsky White-Star (***) K 39'00 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 22'00—22'50, bosenský K 26'50 do 27'00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kilov) K 25'50—27'00, srbské (100 kilov) K 24'00—26'00.

Sviňská masť: budapeštianska K 132'00—133'00.

Slanina: vidiecka K —————, mestská 4 kusová K 108'00—109'00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K 141'00 do 142'00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 37'00—37'50.

Vajcia: prima uhorské K 66—68, podlejšie K 60 do 62 jedna kýtňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2'10—2'20, k vareniu K 1'50—1'60, syr 10—20 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1'60 do 1'70 za kilogramm; kurence k smaženiu K 1'40—1'60, kurence k pečeniu K 1'80—2'20, sliepky na polievku K 3'00—3'20 za jeden pár.

Zadovazujte predplatiteľov pre

«**Kresťan-a**»!

Starostlivosť našich gazdín
služi k dobrému rodine!

Kathreiner Kneipp sladová káva

je tá jedinná sladová káva, ktorá zvláštnym spôsobom dorábania Kathreiner dostáva príjemnú vôňu a ľuboznú chuť bobkovej kávy.

Veľké jej, a všestranne uznané zdravotné výhody opetne uznané sú a potvrdené tými najvyššími hodnotami vedomostí.

Pri veľkom úsporení v každom gazdovstve, každodenné požívanie jej je zvlášte pre mládež nevyslovnej ceny!

Pri kupovaní spomenut treba dôrazne meno KATHREINER a pýtať vždy len pôvodné baličky s ochrannou známkou »šarára Kneipp«

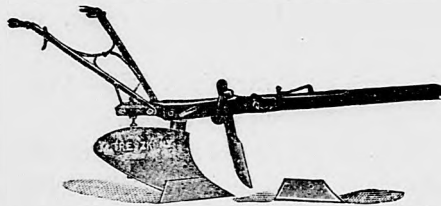

Ziadajte si cennik

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cennik, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

HANNS KONRÁD
I. hodinová fabrika a exportní obchod
BRÜX No. 1233. (Česko.)

Páni hospodári!

Len umňa dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznanie hospodárske stroje

ako: mláťačky s ocelovými guľkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenniky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

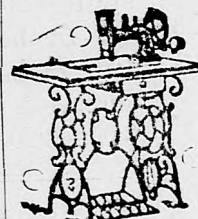
Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Biteše).

Tí páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

Predaj gazdovskeho majetku: Roli pod 64, pasienkov pod 36 meric, stánie, so staviskami v Klači. Vyvod dá Baltay v Rajci.

Hľadám kolárskych pomocníkov. Plat 6—8 korun týždenne a celé zaopatrene. Miesto sa môže zaujať hneď. Juro Zidek kolársky majster v Žiline.

Šijáce Stroje.

Velmi dokonale-bez každej chyby a ku každému eielu. Podľa garancie od 10 zl. až do

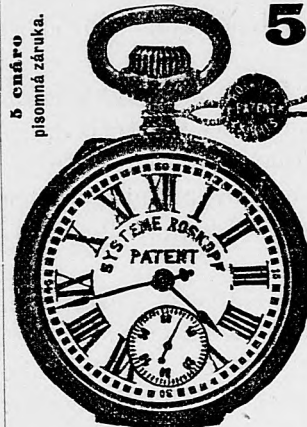
25 zl. Vždyki Kdostaniu u. 312 **Alojza Habán** mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cennik pošlem každemudarmo.

TELEGRAM!

Sukne polovlnené po ... 75—70 kr. a vyše.
Sukne grisetové vyšivané po ... 1 zl. 20 kr. a «
Sukne satenové tlačené modne po ... 93 kr. a «
Sukne kanafasové modne po ... 1 zl. 10 kr. a «
Sukne atlasové modne po ... 1 zl. 5 kr. a «
Sukne glotové, prádlo biele i delnicke, zástery všetkých drnhov, obrusy, supravu, plátina, atď., všetko v rozličných farbách a modních vzorkách vyrába a dobieckou ľavne zasiela:

tkalcovna A. Jelínka v. Jimramové.
Vzorky zdarma a franko.

Bratia kresta nia! Podporujte malopriemsel! o len čelstu ručnu prácu:

5 korun!

V tejto jakosti bez subehu.

Opravdivé švajcarské hodinky system Roskopf Patent, kotva remontoir s pevným antimagne tickým kotveným strojom so zákrytkou opravdive emailovanou (nie papier) s ochrannou olovennou známkou, vo futráli z pravého niklu, so šarnír pokryvkou s chodidlom 36 (nie 12) s pozlácenými ručičkami so zárukou 3 rokov, vy-

Vrobované, kus za 5 kor. Sukazovateľom sekund 6 kor. po futráli zo striebra bez ukazovateľa sekund 10 kor. Sukazovateľom sekund kus 12, 50.

Zámena dovolená, alebo navratenie penazi bez zračky.

Zasiela sa s počtovou dobieckou

Ján Konrád prvá dielna hodín Brüx 425. (Česky). Bohato vystavený cenni vyše 1000 vyobrazením potieľa sa na žiadosť bár komu zdarma.

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. Bartillovej ústnej vody, jedna flaška 70 h. prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95. h. osobyte). E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Ziadajte

si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flau nepošlem. 303

Oznamy prijíma administracia

„KRESTAN“

Budapest, Szentkirályia 28.-ulic